

Okus, ki ga nikoli ne pozabiš

Gregor Butala

Ljubljana – Eden najbolj prepoznavnih igalskih obrazov v Mestnem gledališču ljubljanskem je nedvomno **Iva Krajnc**. V gledališki hiši, ki ji je zvesta vse od začetkov svoje poklicne igalske poti, torej dobrih sedem let, je doslej ustvarila vrsto izrazitih, žanrsko zelo raznovrstnih vlog, od Olge v Mayenburgovem *Ognjenem obrazu* ali Lepe Vide (v Korunovem dramskem triptihu po Cankarju) do Ofelije v *Hamletu*, Sally Bowles v *Kabaretu* in seveda – **Lolite**. Prav za to vlogo v istoimenski predstavi, ki je v priredbi Ire Ratej in režiji Andreje Kovač nastala po romanu Vladimira Nabokova, je sinoči prejela Dnevnikovo nagrado za izjemno stvaritev na odru MGL v pretekli sezoni. »Imam to srečo, da sem se imela priložnost spoprijeti z zelo različnimi dramskimi vlogami in režiserskimi pristopi,« pravi igralka, ki jo, kot priznava, nenehno žene želja po odkrivanju novega, enako uspešno kot na odru pa nastopa tudi v filmih (*Varuh meje*, *Ljubljana je ljubljana* idr.); za nastope v obeh medijih je doslej dobila že vrsto priznanj.

Od premiere predstave **Lolita** je minilo približno pol leta in od takrat ste imeli že precej drugih projektov, tako gledaliških kot filmskih. Kako to vlogo vidite zdaj, z določene razdalje?

Če se ozrem nazaj – in na neki način se res zdi, od kat bi bilo to že precej nazaj, čeprav od takt niti ni minilo toliko časa – na to vlogo, mi v spominu ostaja prijeten občutek bombonov, v sebi nosi neki posebnost, ki ga nikoli ne pozabiš. Lolita. Ker je bil študij tega lika zahteven v več pogledih, enako pa tudi predpriprave nanj, ima ta vloga zame še dodatno težo. Že pred začetkom samega procesa sem se založila z informacijami, prebrala sem precej literature, povezane s temami, ki smo se jih v predstavi dotaknili, si ogledala več filmov... Ko sem prišla na prvo bralno vajo, sem čisto že imela določen vtis o tem, s katero se bomo soočili.

Z vlogami dokaj znanih dramskih likov, ki so vselej podvržene primerjavam in vnaprejšnjim pričakovanjem, imate že kar nekaj izkušenj, verjetno pa je bila Lolita v določenem pogledu vseeno posebna...

Res je, imela sem nekaj znanih vlog, ki jih na gledaliških odrih preigravajo že dolgo leta, toda Lolita je vendarle nekakšna ikona, ki jo poznavajo tako rekoč vsi. Že ob samem imenu Lolita vsakdo takoj pomisli na nekaj pregrešnega, ne glede na to, ali so prebrali roman ali pa videli film. Kar seveda samo potrjuje njeno specifično zaznamovanost s filmsko podobo. Obenem pa nosi Lolita pridih nečesa neoprijemljivega, izmuzljivega, zaradi česar je skrivnostna. Ko sem izvedela, da bom igrala Lolito, sem pogosto premišljevala, kako naj se sploh spoprimem z

Iva Krajnc: Zelo se veselim let, ki prihajajo – imam namreč ravno toliko izkušenj, da sem lahko pri svojem delu sproščena in samozavestna, zaradi česar je užitek v njem toliko večji.

neko vlogo, o kateri ima že vsakdo ustvarjeno mnenje. Nato pa sem začela razmišljati, kako bi to uporabila na način, ki mi bo v igalskem smislu pomenil izziv. Reči moram, da mi je skozi proces vaj in na podlagi režiserskega pristopa, ki je temeljil na izrazito slikovnem podajanju predloge, ta vloga postajala vse bolj privlačna.

Na kakšen način ste jo pravzaprav začutili?

V nekem trenutku se mi je zazdelo Lolita kot nekakšen skupek lego kock (smeh), je oseba, ki se hkrati sestavlja in razpada, in na podoben način je bila zgrajena celotna predstava. Ta vloga živi skozi nenehno vzpostavljane in minevanje, v soodvisnosti od drugih, kar mi je ponudilo zanimiva izhodišča tako v psihološkem kot v gibalnem pogledu. Nisem se, na primer, kaj dosti ozirala na njena leta – vsak me vpraša, kako je igrali dekle, ki je staro tam okoli trinajst let, toda meni se je to zdelo precej nepomembno; osredotočila sem se na univerzalnost razmerja med njeno krhkostjo, pomanjkanjem samozavesti, ki ga ima otrok, in hkrati primarnostjo, da obvladuje položaj v svetu odraslih, kamor je bila pahnjena. Ravno zaradi raziskovalne platki, ki mi je odpirala drugačen kod igranja, zavzema Lolita pri meni posebno mesto: zdi se mi, da smo predstavo izpeljali tako, da je v njej prisotna samorefleksija tega, kar počnemo, kot igrala sem v njej hkrati »zunaj in »znotraj, kar se mi je zdelo precej zanimivo.

Če prav razumem, ste se po tej poti uspešno izognili nevarnosti, da bi zapadli v klise, ki je pri vlogah te vrste vselej prisotna?

Mislim da je najlažji način, da se izognes klisejem, ta da se vedno znova vrneš k sebi, pa naj to zveni še tako banalno ali že stokrat slišano. Da slediš ideji, iščeš novo pot skozi tisto, kar te priteguje in izziva. In sploh pri Loliti je bil prostor raziskovanja in grajenja zelo širok in odprt – kot tak je seveda ponujal veliko svobode, a ravno zaradi tega se je bilo toliko težje odločiti. Po vseh dobrih in slabih trenutkih, ki pridejo na vajah, je ta vloga vendarle nekako zrastle znotraj mene v svojevrstni brezčasnosti.

Verjetno mora igralec tudi sicer vsako vlogo nadgraditi z nekimi lastnimi vsebinami?

Seveda, veliko pa je pri tem odvisno tudi od tega, s kom delaš, kakšna je ekipa. Toliko je različnih dejavnikov, ki vplivajo na končni rezultat! Pomembna je na primer energija, ki se vzpostavi – tudi, če je negativna, lahko nekam pripelje, najbolj važno je, da imaš željo nekaj narediti. Da

vsega skupaj ne vidiš zgolj kot službo, s katero lahko opraviš rutinsko. Sama tega nemoreno in niti ne znam; vsaka vloga mi pomeni odpiranje novih vrat, skozi katera zakonomirno z vsoto sil in nato vidim, kam me odnese. Odrivne me, če opazim, da sem se znašla v ponavljanju že videnegega, vedno iščem nekaj drugačnega. Pa ne mislim toliko na formo, način igre, ampak predvsem na vsakokratno soočanje s tekstom in pa s svojimi igalskimi kolegi, ki jih sicer že dolgo poznam, a me vseeno vedno znova presenetijo – in takrat, ko se zgodi nekaj novega, postane gledališče zares srečen kraj.

V interpretativnem pogledu je bila predstava Lolita pravzaprav dokaj odprta...

Drži, besedilo ne vsebuje nikakršne moralne sodbe – v tem je veličina zivota

napisanega romana Nabokova in tudi mi smo se temu želeli izogniti. Zdi se mi, da je spoznanje, ki ga lahko dobi vsak posamezni gledalec ob zaključku predstave, precej močnejše od tistega, kar bi mu lahko s servriranim koncem ponudili mi.

Je takšna pomeniška odprtost za igralca bolj težavna od nekega jasno zastavljenega sporočilnega okvira?

Ne, tako odprtost imam rada, ker mi dopušča svobodo, teže mi je, če se soočim z izrazito zaprtim, že vnaprej načrtanim konceptom predstave, ki se ne podaja v raziskovalno vodo, pač pa je bolj sam sebi namen.

Ko smo že ravno pri vprašanju odprtosti in prostosti – kako bi v tem pogledu primerjali gledališče s filmom, kjer imate

tudi že kar nekaj uspešnih nastopov? V igri najbrž ni posebne razlike...

Vigri res ne, igra je ena sama. Po mojem je razlika med gledališčem in filmom predvsem v dojemanju prostora in časa – čas v filmu teče drugače kot v gledališču, pa pri tem ne mislim le na to, da se v gledališču predstava pač dogaja od začetka do konca, film pa se snema po delih, ki si le redko sledijo v linearnem časovnem zaporedju zgodbe. V gledališču je čas veliko bolj razpršen, če lahko tako rečem, medtem ko je filmski kader zelo natančno templan in časovno omejen, zato je pripravljen izrazito analitično. Gledališka predstava je analitična po segmentih, v času, ko nastaja; ko pa je narejena, je veliko bolj sproščena, kot je to film v času snemanja – pri filmu sta analiza in načrtovanje pogoj, da se sploh lahko kaj zgodi: v natančno določenem trenutku je treba nekam stopiti, kamera se približa, nekdo odpre vrata... Vse to so stvari, o katerih ti v gledališču ni treba razmišljati. Predpriprava je pri filmu zelo pomembna; seveda je pri gledališču enako, vendar je razvoj predstave v ne-nemnem teku vse do premiere, njen spreminjanje se del pa ostane, vse dokler uprizoritev živi. Pri filmu pa je vsak posneti kader sklenjena celota, začetek in konec v vsem, ki je povezan z drugimi deli končno obliko šele v montaži. No, na tej točki igralca že zdavnaj ni več zraven; zato pravimo, da igralci pri filmu počem takt, ko je konec snemanja, ne pa na premieri, v gledališču pa takt, ko se predstava neha igrati. Pri filmu tvoja vloga vendarle ostane, v gledališču pa se ohranijo zgolj spomini...

... in okusi?

In okusi, (smeh)

Če smo nekoliko proustovski: je torej mogoče, da igralca zgolj neka podrobnost premakne nazaj v določeno vlogo?

Absolutno. To je lahko okus, vonj, tudi glasha, skratka, vse vsebine čutnega spomina. Čeprav je zanimivo, da se ob liku Lolite nikoli ne spominim na jabolka, čeprav jih v predstavi pojem ogromno, ampak na velik žvečilni gumi, ki ga imam v ustih. In okus tega žvečilnega guma me nemudoma prestavi v kožo Lolite, moje oči se takoj znajdejo v položaju, kakor so pri njej... (smeh). So torej stvari, ki te zelo hitro premaknejo v neki vzporedni svet – čeprav je res, da zdaj, ko že imam nekaj igalske kilometrine, veliko lažje vstopam v prostor določene predstave kot takt, ko sem bila še bolj na začetku svoje poti. Tudi zato se zelo veselim let, ki prihajajo – ravno toliko izkušenj imam, da sem lahko pri svojem delu sproščena in samozavestna, zaradi česar je užitek v njem toliko večji.

ČESTITAMO!

Iva Krajnc je dobitnica Dnevnikove nagrade za izjemno stvaritev na področju odrskega ustvarjanja v Mestnem gledališču ljubljanskem v sezoni 2007/08. Nagrado prejme za vlogo Lolite v istoimenski predstavi avtorja Vladimira Nabokova.

Dnevnik
Cassipina družba, d.d.